

Przedsiębiorstwa biogazowe w perspektywie koncepcji zakorzenienia

Powszechnie wiadomo, że wobec fluktuacji gospodarczych działanie przedsiębiorstw w izolacji jest skazane na niepowodzenie. Rozwój kolektywnego współdziałania usprawnia pozyskiwanie wiedzy, umiejętności, szerzej – ułatwia przyswajanie innowacji. Stąd obserwowane obecnie upowszechnianie się różnorodnych form współpracy pomiędzy różnymi podmiotami – aktorami – uczestnikami lokalnej gry ekonomicznej. Zakres i wymiar relacji, jak i charakter wytworzonych sieci determinują zachowania ekonomiczne podmiotów gospodarczych. Istotne w tym względzie są zarówno powiązania formalne, jak i nieformalne występujące między członkami gry ekonomicznej stanowiące o zakorzenieniu podmiotów gospodarczych w ich lokalnym otoczeniu, które w istotny sposób decyduje o ich efektywności.

Zakorzenienie przedsiębiorstw w lokalnym otoczeniu poprawia dostęp do lokalnych zasobów (naturalnych, społecznych, ekonomicznych), dlatego jest to tak istotne w przypadku nowopowstających, innowacyjnych przedsiębiorstw lokujących na obszarach wiejskich. Takimi podmiotami gospodarczymi są przedsiębiorstwa biogazowe – biogazownie rolnicze – innowacyjne, przedsiębiorstwa realizujące swoją działalność w priorytetowym dla krajowej gospodarki sektorze, energetyce. Biogazownie rolnicze działają na obszarach wiejskich. Produkują energię (elektryczną i ciepło) w oparciu o odpady produkcji rolno-spożywczej i/lub uprawy energetyczne. Biogazownie rolnicze wyróżniają się na tle pozostałych technologii odnawialnych źródeł energii (OZE). Ich funkcjonowanie jest najbardziej przewidywalne spośród wszystkich instalacji OZE, gdyż produkcja energii nie jest tak ściśle uwarunkowana czynnikami przyrodniczymi, jak to ma miejsce chociażby w przypadku elektrowni wiatrowych czy wodnych. Powstanie i funkcjonowanie biogazowni rolniczych to w dużej mierze wypadkowa przesłanek społeczno-kulturowych (np. norm społecznych, wyznawanych wartości, postaw) i gospodarczych charakteryzujących inwestorów, dostawców substratów do produkcji biogazu, a także mieszkańców obszarów wiejskich, z którymi biogazownie rolnicze są ściśle związane.

Biogazownie rolnicze powstają zarówno jako odrębne podmioty gospodarcze, jak i w ramach istniejących gospodarstw rolnych działających na obszarach byłych Państwowych Gospodarstwach Rolnych (PGR). Istnienie PGR-ów nie tylko wpłynęło na strukturę rolnictwa, ale również uformowało strukturę społeczeństwa zamieszkującego osiedla popegeerowskie i rozwój gospodarczy tych obszarów. Nawarstwiające się problemy społeczno-gospodarcze przejawiają się obecnie m.in. w niechęci do podejmowania współpracy przez lokalną społeczność oraz nieufności, także wobec nowych podmiotów pojawiających się w lokalnym środowisku. Wobec powyższego **celem prowadzonych badań** jest poznanie mechanizmów zakorzenienia przedsiębiorstw biogazowych, tj. biogazowni rolniczych w lokalnym otoczeniu, środowisku i w przestrzeni w kontekście ich roli w rozwoju lokalnym. Niezwykle ważna jest realizacja badań w dwóch różnych środowiskach wiejskich: obszarach popegeerowskich i obszarach wiejskich niezwiązanych bezpośrednio z wielkoobszarowymi państwowymi gospodarstwami rolnymi. Identyfikacja powiązań kształtowanych przez nowe przedsiębiorstwa biogazowe będące wyrazem ich zakorzenienia w lokalnej gospodarce, zakres i wymiar tych relacji wymaga szerszego kontekstu, obejmującego inne kraje Europy Środkowej. W tym celu projekt jest realizowany we współpracy z badaczami ze Słowacji i Czech, krajów, które są liderami w produkcji energii z biogazu rolniczego w krajach Europy Środkowej.

Uzyskane rezultaty badań poszerzą stan wiedzy na temat roli przedsiębiorstw w rozwoju lokalnym z punktu widzenia ich zakorzenienia. Z jednej strony, identyfikacja mechanizmów zakorzenienia biogazowni rolniczych umożliwi skompletowanie wiedzy na temat kształtowania się relacji innowacyjnych przedsiębiorstw (energetycznych) z aktorami lokalnej gry ekonomicznej i ich znaczenia w rozwoju lokalnym, szczególnie w odniesieniu do wymagających wielopłaszczyznowych analiz obszarów popegeerowskich. Z drugiej strony, wyniki projektu umożliwią dalsze pogłębione badania, których efektem finalnym jest konstrukcja modelu definiującego mechanizmy zakorzenienia innowacyjnych przedsiębiorstw energetycznych i znaczenia tego procesu w rozwoju lokalnym.